

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 367/2020-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] zastúpeného obchodnou spoločnosťou C&T Advokáti s. r. o., Fedinova 3b, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát Mgr. Ing. Miroslav Compeľ, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Kežmarok č. k. 8 C 338/2013-297 zo 17. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Kežmarok č. k. 8 C 338/2013-297 zo 17. januára 2020 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Okresného súdu Kežmarok č. k. 8 C 338/2013-297 zo 17. januára 2020 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Kežmarok na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Kežmarok je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu – obchodnej spoločnosti C&T Advokáti s. r. o., Fedinova 3b, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého uznesenia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 367/2020-15 z 22. septembra 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Okresného súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 338/2013-297 zo 17. januára 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Vo zvyšnej časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie uvedeného základného práva uznesením okresného súdu č. k. 8 C 338/2013-286 z 26. augusta 2019, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Sťažovateľ v rámci opisu skutkového stavu v ústavnej sťažnosti uviedol:

«1. Dňa 11.06.2010 vydal Okresný súd Kežmarok rozsudok č.k. 5C/624/1998-382, ktorým rozhodol, že zamieta návrh sťažovateľa v celom rozsahu. Dňa 20.12.2011 odvolací Krajský súd v Prešove svojim rozsudkom č.k. 5Co/138/2010, 5Co/139/2010, 5Co/140/2010, 5Co/141/2010, 5Co/142/2010 zrušil prvostupňový rozsudok v časti jeho prvého petitu a v tejto časti konanie zastavil. Vo zvyšku rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Dovoláním z 20.3.2012 sťažovateľ napadol rozsudok odvolacieho súdu Krajského súdu v Prešove č.k.

5Co/138/2010, 5Co/139/2010, 5Co/140/2010, 5Co/141/2010, 5Co/142/2010 z 20.12.2011. Dovolací súd uznesením č.k. 4Cdo 235/2012 z 28.5.2013 zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a tiež i prvostupňový rozsudok a vec vrátil Okresnému súdu Kežmarok na ďalšie konanie. Okresný súd Kežmarok, po prečíslovaní veci a po zmene zákonného sudcu, rozsudkom sp. zn. 8C 338/2013-141 z 3.11.2016 žalobu zamietol. V reakcii na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove svojim rozsudkom č. k. 7Co/30/2017-226 z 26.4.2018 prvostupňový rozsudok vo veci potvrdil a v časti výroku o trovách konania vo vzťahu sťažovateľa ako žalobcu a žalovanej v 2. rade zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu 1. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2. Dňa 26.7.2018 sťažovateľ podal proti novému rozhodnutiu Krajského súdu v Prešove dovolanie. Výzvou... z 3.8.2018 vtedy konajúca sudkyňa... sťažovateľovi vyrubila poplatok za podané dovolanie vo výške 199,- € (dôkaz č. 1). Sťažovateľ podaním z 9.8.2018 súd s poukazom na „Spoločnú poznámku k položkám 1, 2, 6, 7, 9, 14 a 16“, zák. č. 71/1992 Zb. požiadal, aby svoju výzvu zrušil, keďže požadovaný poplatok už raz zaplatil (dôkaz č. 2).

3. Výzvou z 10.5.2019 súd sťažovateľovi vyrubil poplatok za ním podané dovolanie vo výške 398,- € (dôkaz č. 3). Podaním z 29.5.2019 sťažovateľ opakovane poukázal na dôvody podľa "Spoločnej poznámky k položkám 1, 2, 6, 7, 9, 14 a 16", zák. č. 71/1992 Zb...

4. Ďalšou výzvou Okresného súdu Kežmarok z 23.7.2019... súd sťažovateľa pod hrozbou zastavenia dovolacieho konania vyzval, aby obratom uhradil súdny poplatok (dôkaz č. 5). V zmysle tejto výzvy súd sťažovateľovi uložil povinnosť pri úhrade súdneho poplatku za dovolanie postupovať podľa bodu 12. prípisu NS SR. Citovaný prípis NS SR súd priložil k citovanej výzve... Sťažovateľ zistil, že bod 12 výzvy znie: „Nakoľko žalobca už raz zaplatil poplatok za podané dovolanie, na základe ktorého bol rozsudok odvolacieho súdu zrušený, ale v nesprávnej výške (len za jeden z uplatnených nárokov v dovolaní), úlohou súdu prvej inštancie bude vyzvať dovolateľa na doplatenie súdneho poplatku z dovolania podľa položky 1 písm. b/ Sadzobníka s poukazom na § 6 ods. 1 a 2 ZoSP“...»

3. Uznesením č. k. 8 C 338/2013-286 z 26. augusta 2019 okresný súd zastavil dovolacie konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za podané dovolanie. Proti

uvedenému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľa zamietol.

4. Sťažovateľ k namietanému porušeniu svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny uviedol v ústavnej sťažnosti túto argumentáciu:

„6. Podľa § 13, ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb. poplatok alebo doplatok poplatku nemožno vyrubiť po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným. Sťažovateľ konštatuje, že od 20.3.2012, kedy vo veci podal prvé dovolanie nijak nezmenil petit žaloby a určite ho nijak ani nerozšíril. Sťažovateľ tiež tvrdí, že poplatok za dovolanie vo výške 597,- € mu Okresný súd Kežmarok vyrubil neoprávnene, pretože nie je pravdivé tvrdenie, že súd má spoplatňovať každú vetu uplatneného petitu samostatným poplatkom. Tvrdí tiež, že pokiaľ i po podaní dovolania z 12.3.2012 mal miesto vyrubeneho poplatku uhradiť 597,- € a nie 199,- €, i v takom prípade právo súdu vyrubiť mu doplatok k poplatku za ním podané dovolanie zaniklo uplynutím troch rokov od konca kalendárneho roka, kedy sa tento poplatok stal splatným. Tvrdí tiež, že s ohľadom na § 13, ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb., súd zastavil konanie bez toho, aby na takýto postup existoval zákonný dôvod, pretože k 26.7.2018, kedy sťažovateľ podal opakované dovolanie, právo Okresného súdu Kežmarok dovyrubiť poplatok za dovolanie podané dňa 12.3.2012 zaniklo dňa 1.1.2016. V tomto prípade je predovšetkým z prípisu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zrejmé, že Okresný súd Kežmarok nevyruboval nový poplatok za dovolanie podané dňa 26.07.2018, ale dovyruboval súdny poplatok za dovolanie z 12.03.2012. Takto je preukázané, že neoprávneným zastavením konania pod zámienkou neuhradeného poplatku za konanie Okresný súd Kežmarok odňal dovolateľovi právo na prístup k súdu.

7. Okrem vyššie uvedeného, máme za to, že Okresný súd Kežmarok nesprávne rozhodol o zastavení konania aj z dôvodu v zmysle § 10 ods. 2 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb., podľa ktorého nemožno zastaviť konanie, ak súd už začal vo veci konať. Máme za to, že ustanovenie § 10 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. sa môže uplatniť aj v rámci dovolacieho konania a ak súd prvej inštancie v dovolacom konaní po výzve na zaplatenie poplatku za dovolanie koná, nemôže súčasne následne zastaviť dovolacie konanie. V dovolacom konaní na základe dovolania zo dňa 26.07.2018 Okresný súd Kežmarok ako súd prvej inštancie začal o dovolaní sťažovateľa preukázateľne konať, keď jednak zaslal dovolanie

sťažovateľa žalovaným na vyjadrenie a jednak zaslal ich vyjadrenie sťažovateľovi na ďalšie vyjadrenie. Z uvedeného je teda zrejmé, že súd konal v rámci dovolacieho konania o dovolaní sťažovateľa a až následne došlo z jeho strany k zastaveniu dovolacieho konania. Máme za to, že dané dovolacie konanie tak nemohlo byť zastavené aj s poukazom na ustanovenie § 10 ods. 2 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. a aj preto Okresný súd Kežmarok odňal sťažovateľovi právo na prístup k súdu.“

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prístup k súdu v zmysle čl. 46, ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 36, ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Kežmarok v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 8C/338/2013 o dovolaní voči rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Co/30/2017-226 z 26.4.2018, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 8C/338/2013-141 z 3.11.2016 porušené bolo.

Ústavný súd zrušuje uznesenie Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 8C/338/2013-286 z 26.8.2019, ako aj uznesenie Okresného súdu Kežmarok sp. zn. 8C/338/2013-297 z 17.01.2020 a prikazuje Okresnému súdu Kežmarok postúpiť dovolanie sťažovateľa bezodkladne súdu dovolaciemu.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] odškodnenie nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- €.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] právo na náhradu trov konania vo výške 450,29 €.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľa a vyjadrenie zúčastnených osôb

6. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. Spr 25/20 zo 4. novembra 2020 doručeným ústavnému súdu 6. novembra 2020 vyjadrila k ústavnej sťažnosti predsedníčka okresného súdu, v ktorom argumentovala:

«Podľa obsahu spisu sp. zn. 8C/338/2013 výzvou zo dňa 10.05.2019 tunajší súd v súlade s pokynom dovolacieho súdu v prípise zo dňa 25.10.2018 riadne vyzval dovolateľa (sťažovateľa) na doplatenie súdneho poplatku za dovolanie vo výške 398 eur v lehote 10 dní

od doručenia výzvy (3 nároky x 199 eur = 597 eur, znížených o žalobcom už zaplatených 199 eur). Keďže dovolateľ (sťažovateľ) doplatok súdneho poplatku za dovolanie v stanovenej lehote nezaplatil, čo sťažovateľ nečini v rámci konania o ústavnej sťažnosti sporným, súdny úradník v súlade s § 10 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch a pokynom dovolacieho súdu uznesením č. k. 8C 338/2013-286 zo dňa 26.08.2019 dovolacie konanie zastavil.

Preto pokiaľ sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že tunajší súd mu za druhé dovolanie dovyrubil súdny poplatok vo výške 398 eur neoprávnene, keď „spoplatnil každú vetu uplatneného petitu žaloby samostatným poplatkom“, Okresný súd Kežmarok s poukazom na rozsudok Okresného súdu Kežmarok č. k. 8C 338/2013-141 zo dňa 03.11.2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 7Co 30/2017- 226 zo dňa 26.04.2018, na pokyn dovolacieho súdu zo dňa 25.10.2018 vyslovený v prípise zo dňa 25.10.2018 a jeho odôvodnenie toto tvrdenie sťažovateľa považuje za neopodstatnené.

Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že výzvou zo dňa 10.05.2019 ho Okresný súd Kežmarok vyzval na doplatenie súdneho poplatku za dovolanie po zániku práva súdu vyrubiť mu doplatok súdneho poplatku za dovolanie, Okresný súd Kežmarok uvádza, že podľa spoločnej poznámky k položkám 1,3,6,7 až 7d, 9, 9a, 10, 14 a 16 Sadzobníka súdnych poplatkov ako prílohy k Zákona o súdnych poplatkoch, ak bol rozsudok zrušený v dôsledku o. i. aj dovolania, poplatok z dovolania neplatí poplatník, ktorý už raz poplatok zaplatil. Ak teda sťažovateľ súdny poplatok za prvé dovolanie, v dôsledku ktorého bol rozsudok zrušený, súdny poplatok nezaplatil v celej jeho výške, je povinný súdny poplatok doplatiť a súd je oprávnený mu ho vyrubiť. Podľa § 5 ods. 1 Zákona o súdnych poplatkoch dovolacie konanie začína podaním dovolania. Podaním každého dovolania začína nové dovolacie konanie a dovolateľovi vzniká nová povinnosť zaplatiť poplatok za dovolanie v celej výške. Takúto povinnosť dovolateľ nemá iba v prípade, že súdny poplatok zaplatil už za predchádzajúce dovolanie, v dôsledku ktorého bol rozsudok zrušený.

Pokiaľ sťažovateľ ďalej poukazuje na § 10 ods. 2 písm. a) Zákona osudných poplatkoch, podľa ktorého súd pre nezaplatenie súdneho poplatku konanie nezastaví, ak už začal konať vo veci samej, dávame do pozornosti ust. § 419 a nasl. Civilného sporového poriadku, podľa ktorých Okresný súd Kežmarok ako súd prvej inštancie nie je oprávnený konať v dovolacom konaní vo veci samej.

Vzhľadom na uvedené Okresný súd Kežmarok sťažnosť sťažovateľa považuje za nedôvodnú.»

7. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zároveň vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

8. K vyjadreniu okresného súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj sťažovateľ. Tento vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 13. novembra 2020 uviedol:

„... súd očividne porušil § 419 CSP a nasledujúce, keď v rámci dovolacieho konania svojvoľne konal, keďže podľa svojho vlastného vyjadrenia konať oprávnený nebol. Argumentácia Okresného súdu Kežmarok je navyše v tejto súvislosti neopodstatnená, nakoľko je zrejmé, že po predložení dovolania sťažovateľa Najvyššiemu súdu SR, konal aj Najvyšší súd SR ako dovolací a vrátil dovolanie a spis pripísom zo dňa 25.10.2018, a teda už len z tohto dôvodu nemohlo zákonne dôjsť k zastaveniu konania pre nezaplatenie súdneho poplatku.

... súd sa nijak nevyjadril k otázke, že súdny poplatok sťažovateľovi vyrubil v stave prekludovania svojho práva poplatok vyrubiť. Súd pritom nijak nespochybnil okolnosť, že k žiadnemu rozšíreniu žaloby v druhom dovolacom konaní nedošlo.“

9. Sťažovateľ tiež vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom predloženého súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Ústavný súd pripísom č. k. III. ÚS 367/2020-25 z 1. októbra 2020 podľa § 126 zákona o ústavnom súde upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa zúčastnenú osobu, a to [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], s možnosťou vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia tohto pripísu. Tejto zúčastnenej osobe bol predmetný pripis doručený 9. októbra 2020 a ústavný súd konštatuje, že nevyužila možnosť vyjadriť sa v konaní pred ústavným súdom.

12. Ústavný súd prípisom č. k. III. ÚS 367/2020-27 z 1. októbra 2020 podľa § 126 zákona o ústavnom súde upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa zúčastnenú osobu, a to [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], s možnosťou vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia tohto prípisu. Tejto zúčastnenej osobe bol predmetný prípis doručený 12. októbra 2020, pričom k ústavnej sťažnosti sa vyjadrila podaním z 19. októbra 2020 doručeným ústavnému súdu 20. októbra 2020, v ktorom uviedla, že *„vo veci sa uskutočnilo počas 22 rokov konania priveľa úkonov na to, aby som si ich mohla všetky pamätať, domnievam sa ale, že v častiach, ktoré sa ma týkajú, je sťažnosť pravdivá“*.

III.

Relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

18. Podľa § 13 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) poplatok alebo doplatok poplatku nemožno vyrubiť po uplynutí troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným.

19. Podľa spoločnej poznámky k položkám 1, 3, 6, 7 až 7d, 9, 9a, 10, 14 a 16 Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona o súdnych poplatkoch, ak bol rozsudok zrušený v dôsledku odvolania, obnovy konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti, poplatok z odvolania proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie, obnovy konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti neplatí poplatník, ktorý už raz poplatok zaplatil.

IV.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

20. Sťažovateľ sa svojou ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, k porušeniu ktorého malo dôjsť napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku za dovolanie.

21. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

22. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy) (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

23. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

24. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha

ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

25. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

26. Arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávanych prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Pritom uvedené nedostatky musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy. Okrem toho však arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu môže vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokúvaný skutkový prípad. Právomoc ústavného súdu konštatovať porušenie základného práva účastníka konania pred všeobecným súdom na súdnu ochranu je založená v prípade, ak dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu je v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov.

27. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych

noriam vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

28. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

29. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

30. Uvedené zásady týkajúce sa odôvodnenia súdneho rozhodnutia a vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci. Preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté uznesenie okresného súdu.

31. V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia okresný súd uviedol:

„Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam sa nemožno stotožňovať s názorom dovolateľa, podľa ktorého súdny poplatok za dovolanie nemožno vyrubiť z dôvodu uplynutia lehoty v zmysle § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch. V zmysle vyššie uvedených ustanovení zákona o súdnych poplatkoch vyplýva, že poplatok za dovolanie je splatný podaním dovolania. V prejednávanej veci bolo dovolanie podané dňa 27. 07.2018 (č. l. 240 spisu), a teda podľa ustanovenia § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch možno doplatok poplatku vyrubiť do troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa stal splatným (konkrétne do konca roka 2021). Rovnako sa nemožno stotožňovať s názorom dovolateľa, že dovolacie konanie nemožno zastaviť pre nezaplatenie súdneho poplatku z dôvodu ustanovenia § 10 ods. 2 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch. Súd má za to, že predmetné ustanovenie, ako to vyplýva aj z jeho gramatického výkladu, sa vzťahuje na konanie súdu vo veci samej a nie na úkony prvoinštančného súdu súvisiace s doručovaním dovolania pri podanom dovolaní.“

32. Okresný súd vo svojej argumentácii opomenul tú skutočnosť, že v danej veci bolo zo strany sťažovateľa podané už druhé dovolanie, pričom podľa spoločnej poznámky k položkám 1, 3, 6, 7 až 7d, 9, 9a, 10, 14 a 16 Sadzobníka súdnych poplatkov zákona o súdnych poplatkoch sťažovateľ súdny poplatok z druhého dovolania neplatí, keďže ho už raz zaplatil (za dovolanie z 20. marca 2012). Okresný súd (v súlade s pokynom dovolacieho súdu) dospel k záveru, že sťažovateľ zaplatil súdny poplatok za prvé dovolanie (na základe ktorého došlo k zrušeniu rozhodnutí súdov prvej a druhej inštancie) v nesprávnej výške, vyzval ho na doplatenie súdneho poplatku, avšak nekorektne počítal lehotu v zmysle § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch od podania druhého dovolania, opomínajúc uvedenú spoločnú poznámku k položkám 1, 3, 6, 7 až 7d, 9, 9a, 10, 14 a 16 Sadzobníka súdnych poplatkov zákona o súdnych poplatkoch. Aj z pokynu dovolacieho súdu, na základe ktorého okresný súd konal, vyplýva, že ide o „*doplatenie súdneho poplatku za dovolanie*“, teda za prvé dovolanie z 20. marca 2012. Pri správnej interpretácii príslušných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch je lehotu v zmysle § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch potrebné počítat od podania prvého dovolania, keďže ide o doplatok poplatku za toto dovolanie. Sťažovateľ na výzvu súdu riadne zaplatil súdny poplatok za prvé dovolanie,

na základe ktorého došlo k zrušeniu rozhodnutí súdov prvej a druhej inštancie. Ak následne súd dospel k záveru, že súdny poplatok bol vyrubený v nesprávnej výške a účelovo počíta lehotu v zmysle § 13 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch pri vyrubovaní doplatku súdneho poplatku od podania druhého dovolania, tak takýto postup okresného súdu sa v okolnostiach danej veci javí aj ako rozporný s princípom právnej istoty a s princípom spravodlivosti.

33. Z uvedeného vyplýva, že napadnuté uznesenie okresného súdu je ústavne neudržateľné, keďže ním nenaplnil požiadavky plynúce zo základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu, a to tak, že zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o zastavení dovolacieho konania napriek tomu, že neboli splnené zákonné podmienky na jej zamietnutie, čím odňal sťažovateľovi právo na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegationis iustitiae.

34. Na základe uvedených záverov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením okresného súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

35. Napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, preto ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

36. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

37. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

38. Úlohou okresného súdu bude opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa (proti uzneseniu okresného súdu vydanému súdnym úradníkom), rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí a majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

39. Ústavný súd nevyhovel tej časti ústavnej sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia, pričom vychádzal z toho, že po vyslovení porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu sa náprava dosiahne zrušením napadnutého uznesenia okresného súdu, vrátením veci na ďalšie konanie a tým, že okresný súd je v ďalšom konaní viazaný právnym názorom ústavného súdu (výrok 4 nálezu).

VI.

Trovy konania

40. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

41. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

42. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 450,29 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby

vykonané v roku 2020 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 177 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 10,62 €. Uvedené sumy sa zvyšujú o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto dane. Náhradu za tretí úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu okresného súdu doručené ústavnému súdu 13. novembra 2020, ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože obsah doručeného stanoviska nepovažoval za taký, ktorý by prispel k bližšiemu objasneniu posudzovanej veci.

43. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

44. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. januára 2021

Robert Šorl
predseda senátu